

ئۆز ەسگىن جاۋىپ، كوپتىڭ جولىن توسىتى

— امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى كەيپىر ساياساتپازداردىڭ ”قولاينا جاقاسا قولدانانن، قولايىنا جاقاپاسا تاستايتىن“ شىناي كەيپىر - كەسپىرىن جىعا تانىق

□ جۇڭ شىڭ

فرانسالىق عالم پاستېردىڭ ”ئىلمىدا مەملەكەت شەكلى. راسى بولمايدى، ول بۇكىل ادامزاتقا ورتاق بايلىق، دۇنيە ئۇزۇن نۇرلاندۇرانتىن الاۋ“ دەگەن ايگىلى اقسىلىسى بار. الايدا، امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى كەيپىر ساياساتپازدار ئۆز الدىنا لاعىپ كەتتى؛ قاراپ تۇرساڭ، ئىلمىنىڭ شەكلىنىڭ بەلگىلىمەۋ سولار دىڭدە، جاسامپازدىق جەننىتىگەنەن سولار عانا يىگىلىكتەنەن توسىتى.

”مەن امەرىكا قۇرما شتاتلارنىڭ اناعۇرلىم وزىق تەحنىكانى شەتكە قاپلاۋىن، قايتا باسەكە ارقتى جەسكەسە جەتۋىن ئۆمت ەتەمەن!“، امەرىكا قۇرما شتاتلارنى انت - سۇ شىكەن ئسوزى ايقتالماي جاتىپ، ئىلمى - تەحنىكانى زورەكەر- لىك تۇىن لىپ شىعې، ايتىلمىس ”مەملەكەت جاۋىپسىزدىكى“ دە- گەندى سىلتاۋ تەپ، جۇڭگونىڭ ئىلمى - تەحنىكا كاسپورنىدار- نىڭ امەرىكا قۇرما شتاتلارنىڭ تەلەگراڭ جابدىقتارى، اسرەسە، 5G جابدىقتارى يىتەرەت قۇرىلىسنا قاتناسۇن شەكەندى، ئىپتى، ەكسپورتتىق قاداعالاۋدىڭ ”ناقى تىزىم- دىكى“ تە كىرگىزدى.

”جۇڭگو قۇرما شتاتلارنىڭ امەرىكا قۇرما شتاتلارنا قۇعا كەلۋىن قارىسى الامىز“. امەرىكا قۇرما شتاتلارنى جاقىڭ گۇ- مانىتارلىق اۋىس - كۇيىس جاساۋعا شاپىتاندۇرغان ۋادەسى اياقتار - اياقتاماسن، ەشقانداي نەكەزىس تۇردە جۇڭگو - امەرىكا قۇرما شتاتلارنى قالىپتى گۇمانىتارلىق اۋىس - كۇيىم- سىنە شەكتىۋ سالىنىپ، كەدەرگى قوبىلدى، ئىپتى، سىلتاۋ تاۋىپ، قىلمىس اتاۋىن ويدان قىستىرىپ، جۇڭگو تەكتى عا- لىمداردى جۇمىستان بوساتى ارى ولاردىڭ تاجىرىمىچانالار- رىن دورەكلىكەن جاپتى.

”امەرىكا قۇرما شتاتلارنى جاساندى زەردە سالاسىندا دۇنيە جۇزىندەگى باسقا ەلدەر مەن سەلبەستىك ورىستەندى“، امەرىكا قۇرما شتاتلارنى جاقى، ئىپىر جاعىنان، ئىلمى - تەحنىكا سەلبەستىكى باستاماسن جارىيالاسا، ەندى ئىپىر جاعىنان، حا- لقارالىق جۇمىس بولسىنە، سەلبەستىككە ئىچىنىس كىلىكتى. امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى اقايرات قۇرالىنىڭ خابارلاۋىنى- شا، 2018 - جىلدىڭ اياغىندا امەرىكا قۇرما شتاتلارنى 14 ئتۇرلى تەحنىكالىق ەكسپورتتى شەكتىۋ تىزىمدىگىن جارىيالا- عان، مۇنىڭ باسمى بولگى جاساندى زەردە تەحنىكاسىنا قا- تىستى.

”اشىق جاسامپازدىق“، ”ەركىن باسەكە“ دەگەندەردى اۋىز جاپپاي داپرىتەيتىن امەرىكا قۇرما شتاتلارنى قالىپتى ئىلمى اۋىس - كۇيىس پەن ئىلمى - تەحنىكا سەلبەستىگىنە اشىق تا، جاسىرىن دا سۇعاناقىتق جاساۋدا. ئاسىل تالعاماس- تان ”ئىلمى - تەحنىكا قىرعى قايات سوعىسى“ ن تۇدەرىپ، ”سىرقى تەمىر پەردەسى“ ن تۇرغۇزىپ، امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى كەيپىر ساياساتپازداردىڭ وزىنە - ئوزى قايشى، ئسوزى مەن ارەكەتنى كەرەعار، ئشى مەن سىرتى ەكى باسقا شىناي كەيپىر - كەسپىرلەرنى ايارىداي اشپ تاستايدى. جالىپعا ايان، دۇنيە جۇزىلىك 2 - سوعىستان كەيپىر امەرىكا قۇرما شتاتلارنى حالقارالىق ئتارتىپ ورناتۋىدى.

گەربەلەتكەندە، وزەكنى ۇستانىمى — ئۆزۈم مەن ەرجەنى نەگىز ەتەپ، تاۋار، ادام، كاپىتال، تەحنىكا سىياقتى فاكىتورلار- دىڭ ەركىن اۋىسۇن جەبەۋ بولاتىن. الايدا، امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى كەيپىر ساياساتپازدار اشىقتان - اشىق زورەكەر- لىك ارەكەت ارقتى بۇل ەرجە جۇبەسەن اۋدارىپ تاستايدى، ئىلمى - تەحنىكا سالاسىندا، ازۇللىلار سىزدەردى جالماۋدى، جەڭگەن ئبارىن قىلغۇدى ۇستانىپ، ئوزىنىڭ ئىلمى - تەحنى- كاداعى ۇستەمدىك ۇقىغىنىڭ ەشقانداي سىن - سايسىقا ۇشىد- راۋىنا جول قوبىماي، كاسىپ تىزبەگىنىڭ ەك بىلىك ورنىن مىقتاپ باسىپ تۇرىپ، تەحنىكانى مونوپولىداۋدىڭ قوماقتى كولدەنەڭ تابىسنا قول جەتكىزىپ، كەيىن دامەن مەملەكەت- تەردى كاسىپ تىزبەگىنىڭ تومەنگى ساتىسىندا ۇزدىكىسىز جانىشىپ تۇرۇعا ۇرىندى.

تەك امەرىكا قۇرما شتاتلارنىڭ جاڭالىق اشۇنىنا بولدى، باسقا ەلدەردىڭ العا باسۇنا جول قوبىلمايدى — بۇل قانداي قاراقسىلىق لوگىكا! ادامزاتنىڭ ورتاق بايلىعى رەتەندەگى ئىلمى - تەحنىكا بۇكىل دۇنيە ئۇزۇى عالمىدارنىڭ ئوزارا ۇيرەنىپ، ئىپىر - بىرىنەن تاجىرىيە قاپىلداپ، ۇتلاپ تاراتقان، تىزە قوسا جاراتقان جەنىستىگى. مەيلى ەكونومىكا دامۇنىڭ قوزعاۋشى كۇشەنە تالىپۇدا بولسىن، الە، قورشما- عان ورتانىڭ لاستاۋى، كلىپات وزگەرىسى، اورۇ - نەدەت سىياقتى ەلەۋلى سىن - سايسىتارعا توتەپ بەرۇدە بولسىن، بارلىعى الەمدەگى عالمىدارنىڭ تىزە قوسا قۇلىشۇنىنا سۇيە- نەدى. اسرەسە، ەكونومىكا جاھانداىپ شىكەرلىي دامەن بۇگىندە، ار ەلدىڭ ەكونومىكالىق، ئىلمى - تەحنىكالىق قارىم - قاتناسى اناعۇرلىم جىبىلى ئتۇستى، ەشقانداي ئىپىر ەل تەك ئوز كۇشەنە عانا سۇيەنىپ جاڭالىق اشۇداي بارلىق قىيىن ماسەلەنى شەشە المايدى، امەرىكا قۇرما شتاتلارنى دا مۇنان تىسقارى مەمەس.

ئارماق اعىندار توسىلماغاندا، عانا، جاپقىن تەڭىز، لىپى دارىياعا اينالادى. جاڭالىق اشۇ ئورت تاراپتىڭ ارىنىن قوسۇدى، جان - جاقىڭ كۇشەنە سۇيەندى قاجەت ەتەدى. دۇنيە جۇزىلىك 2 - سوعىستان كەيپىر، ئورپانىڭ ئىپىر توپ عالمى تەنتەرەپ امەرىكا قۇرما شتاتلارنى بارىپ، جاڭالىق اشۇعا، دامۇعا قوماقتى ۇلەستەر قوستى؛ كرەمنىلى اغىدارنىڭ بۇگىنگى تابىسنى دۇنيە ئۇزۇنىڭ جەر - جەرىندەگى ئىلمى - تەحنىكا دارىندىلارنىڭ قاجىپاي - تالماي جۇرگىزگەن قۇل- شىنىسىنان بولە قاراۋعا بولمايدى... ساناققا نەگىز دەلگەندە، امەرىكا قۇرما شتاتلارنىڭ دوكتورلىق ئىلمى دارەجەسىنە يە عالمىدارى مەن يىنجەنەرلەرنىڭ %38 شەتەلدە تۇعان، امەرىكا قۇرما شتاتلارنىڭ ئىپىرىنى شەبەندەگى زەرتەر- مەندەرنىڭ ۇشەن بىرىنەن استامى شەتەلدە تۇعان ەكەن. بۇل — امەرىكا قۇرما شتاتلارنى ينفورماتىيا تەحنىكاسىندا جاڭالىق اشۇ قورنىڭ تەكسەرۋ مالەمتەندەگى: ”ئىس جۇ- زىندە، امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى جاسامپاز دارىندىلار- دىڭ اناعۇرلىم كوپ ساندىسى جوعارى قۇ ماغۇلماننا يە ارى ئىپىر كاسپورنىداردا تالاي جىل قىزمەت ەتكەن شە- تەلدىك قونىس اۋدارۇشلار“ دەگەندەيدى ەدى. قازىر امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى كەيپىر ساياساتپاز-

دار ئۆز بەتئەن كەتەپ، ئىلمى - تەحنىكا سەلبەستىگىنىڭ قاچ- پاسىن جاۋىپ تاستامىسى كەلىپ وتىر، بۇل بىلاي قاراعاندا، امەرىكا قۇرما شتاتلارنىڭ ئىلمى - تەحنىكاداعى وزىق ورنىن قورعاغىنىنى بولغانئەمەن، ئىس جۇزىندە، ەركىن باسەكە مەحازىنى قىعاش كەلىپ، الەمدىك كاسىپ تىزبەگىندەگى تىغىز سەلبەستىكتى ئۇلدىردى، مۇندايدا اقىرىندا زىانعا ۇشرايتىنى ولاردىڭ وزدەرى بولماق. مىسالى، امەرىكا قۇ- رما شتاتلارنىڭ كەيپىر بولشەك وندىرەتن سەرىكتەستىكتە- رنىڭ جالىپ تۇلعالىق تىجارات كىرىسىندە، ۇاۋىدىڭ زاكاز سالىستىرماسى %30 تەن %40 كە دەيىن جەتەدى. امەرىكا قۇ- رما شتاتلارنىڭ كەيپىر بولشەك تىم بۇيرىعى ”شەمسەمەن، بۇل سەرىكتەستىكتە تىم بۇيرىعى كۇشەنە ەنۇدەن بۇرىن ”ەسە قايتارۇ سىياتىندا“ ۇاۋى ۇشۇن ۇستەمەلەپ جۇمىس سىتەپ زاپتەن قامدادى. بۇرىن ئىپىر جارىم ايدا ارەڭ بىتە- تىن جۇمىس بارىسى، قازىر 3 ساتتاتتا تەكسەرىپ بەكتۇدەن وتەتىن بولدى. «ۋاللى سىرتىت گازەتى» نىڭ جارىيالاۋىشنا، كۇلكۇمنىڭ جۇڭگو بازارىنا يەك سۇيەۋ مولشەرى %67 كە، يىتەل جانە الما سەرىكتەستىكتەرنىڭ دە جۇڭگو بازارىنا يەك سۇيەۋ مولشەرى جەكە - جەكە %26 كە جانە %20 كە جەتكەن. ەگەر امەرىكا قۇرما شتاتلارنى قامداۋدى ۇزۇمەن، قۇرسالاۋ- مەن ونان ارى اينالىسا، امەرىكا قۇرما شتاتلارنى ۇشرايتىن زىاندى وسىدان - اق بىلۇگە بولادى.

امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى ساياساتپازدار ئۆز ەسگىن ”تارىس“ تەكلىپى جاققاندا، كوپشىلىكتىڭ جولىن دا توسىپ تاستايدى. مۇندا زارداپ شەكەتن الەمدىك كاسىپ تىزبەگىندەگى بارلىق مەملەكەت. اۋستىرالىا لاتروب داشۇەسىنىڭ زەرتتەرەنە سىتالى سانارىيەندا بىلاي دەپ العا قويدى: ۇاۋىدىڭ اۋستىرالىيە يىتەرەت- تەن قىزمەت وتەگەننە 10 جىلدان استام ۋاقت بولدى، ۇاۋىغا قاراتىلغان تىم بۇيرىعى اۋستىرالىا يىتەرەنەتن جاڭالاپ، داۋىرلىك الماسۇعا ورالىى بولپ، تەلەگراڭ تىجاراتى ساۋداگەرلەرنىڭ وزىندىك قۇنىن جوعارىلاتتا- دى، بۇل ارتىق شىغىندار ەك سوغىندا اينالىپ كەلىپ تۇ- تىنىشنىڭ باسنا تۇسەدى.

اشىق سەلبەسۇ — ئىلمى - تەحنىكا العا باسۇى مەن ون- دىرگىش كۇش دامۇنداعى قاجەتتى لوگىكا. دۇنيە ئۇزۇد- نىڭ كوپ ۇبەكتەنۇى، ەكونومىكانىڭ جاھانداۋى، مادەن- يەتتىڭ كوپ تۇرىلەنۇى، قوعامنىڭ ينفورماتىسالاۋى سىندى ۇداۋر اعىنى الدىندا، ەشقانداي مەملەكەت ەسگىن جاۋىپ لىپ قۇرىلىس جۇرگىزە المايدى. جۇگەنسز دىكەپن وينا كەلگەن سىتەپ ەسكى جاۋىپ ۇ ارەكەتنى، تەك قانا لىن بىلمەي الەك بولغاندىق، ونىمەن ئىلمى - تەحنىكا العا باسۇنىڭ لىپ دوغىلاغىن تىسۇ مۇمكىن مەمەس. ”ەسكى جاۋىپ العان اىزال“ دەگەن ويداعى امەرىكا قۇرما شتاتلار ئىنداعى ئالمى ساياساتپازدارعا رەلەدققا قايتىڭدار دەپ ەسكەرتەمىز، ەسكى تارىس جاۋىپ جۇمىس جۇرگىزۇ، قاساڭ جولدا قاسارىسىپ توماغا - تۇيىقتاۋ تەك زاۋالعا باستايدى. (شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 6 - ايدىڭ 5 - كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن خابارى)

ماڭزىدى بەينەسى سانالادى. ەكى جاقىڭ وقۇ - اعارتۇ سالاسىنداى اۋىس - كۇيىسىن، سەلبەستىگىن ۇزدىكىسىز كەڭەيتىپ، وزدەرد- نىڭ تاغداۋلى مادەنىيەتەرن كەڭەن تارا- تىپ، بارلىغن قاتىپ ساقاپ، ئوزارا ۇيرە- نىپ، ئوزارا ۇلگى لىپ، ەكى ەلدىڭ ئوز - ئوزىنىڭ دامۇ قۇرىلىسى ۇشۇن ئىپتى دە كوپ دارىندى تارىيەلەپ شىقۇن ۇمىت ەتەمەن. شى جىنيىڭ بىلاي باسا دارىپتەندى: جاستار ادامزاتنىڭ العا باسۇنىڭ ۇمىتى، جۇڭگو - رەسەي دوستىغىنىڭ بولاشى. بىيل جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ دىپلوماتىيالىق قارىم - قاتناسى ورنانقاندىغىنىڭ 70 جىلد- ى، ەكى ەل قارىم - قاتناسى جاڭا داۋىرگە قادم تاستايدى. ەكى ەل جاستارى ۇداۋر جۇكەنگەن بورىشتى باتلىدقەن ارقالاپ، قول ۇستاسا قۇلىشىپ، ئىپىر - بىرىن دەمەپ بىرگە العا باسىپ، ئوز ارماندارىن جۇزەگە اسرۇدى ەكى ەلدىڭ دامۇى، گۇلدەنۇى جانە ەكى ەل حالقىنىڭ داۋىرلىك دوستىعى ۇلى سىندە توعىستىرىپ، جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ جاڭا داۋىردەگى جان - جاقىتى ستراتەگىيالىق سىتەستىك سەرىكتەستىك قارىم - قاتناسىن دامۇعا ۇلەس قوسۇ كەرەك.

پۇتىن سوزىندە مىنانى ئىپىلدىردى: ئوراعا شى جىنيىڭنىڭ انا مەكتەبىم بەرگەن قۇرمەتنى دوكتور ئىلمى اتاعىن تاپسىرىپ الغاندىغا قۇانىشتامىن. ئوراعا شى جىنيىڭنى شىن جۇرەكتەن قۇتقىتايىمىن. ئوراعا شى جىنيىڭ رەسەي - جۇڭگو قارىم - قاتنا- سىنىڭ شىكەرلىي دامۇىن ئلگەرلەتۇگە ما- ئىزدى ۇلەس قوستى، حالقارالىق قارىم - قاتناسى سالاسىندا ئىپىسپا كەلەلى باستا- مالاردى العا قويدى ارى ۇزى باس بولپ اتقارلۇن ئلگەرلەتتى. ئوراعا شى جىنيىڭ ورتاعا قوبىغان ”ئىپىر بەلدەۋ، ئىپىر جول“ دى بىرگە قۇرۇ باستاماسى حال- قارالىق قوعامنىڭ جاپپاي قولداۋىنا جانە ات سالسۇنا يە بولدى. سانت - پەترۇرگ مەملەكەتتىك داشۇەسى قاتارلى رەسەيدەگى ەڭ ۇزدىك ئىلمى قۇرىلمىنىڭ جۇڭگوداعى ماڭداي الدى ئىلمى قۇرىلمەن اسا ۇنىم- دى اۋىس - كۇيىس سەلبەستىگىن ورىستەت- ۇى ەكى ەل حالقىنىڭ ئوزارا تۇسىنىستىگىن ۇزدىكىسىز تەرەڭدەتەپ، رەسەي - جۇڭگو قارىم - قاتناسىنىڭ شىكەرلىي دامۇىن بى- گەرلەتەندىدىڭى داۋسىز. سالت وقىتۇشى - وقۇشلاردىڭ ”حا- لقارالىق وقۇشلار ەنى“ ن بىرگە شىرقا-

زىلتىڭ كۇلدىنۇى دىلىندا، ەرزەك قۇربانلار شىجەرسى

ياڭ بۇكاي: قالامدى قارۇ رەتەندە ۇستاپ، ئوڭگەر سىتى ۇگىستەدى

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 6 - ايدىڭ 1 - كۇنى چىڭدۇدان بەرگەن خابارى (ئىشلى لى لىكى). اتىز جولدارى ارانسىندا، كوكىلدىر كوشىكتەر كورىندى. سىچۇان ولكەسى بىڭشان اۋدانى لوشى قالاشى لوشى قابىرستاندىغى قۇربانلار ەسكەرەتكىش بولمەستە لوشى قالاشىنى شىققان باستايقى كەزدەگى توڭگە- رىس اتوبىشىسى ياڭ بۇكايدىڭ مەرىنە قاتىستى كوپتەگەن سۇرەتنى ماتىريالدار قوبىلغان. بۇقارا ار دايم وسى ارعا كەلىپ، توڭگەر سىشىل قۇربانغا قۇرمەت ئىپىلدىرىپ تۇرادى. □ شىنخۇا اگەنتىسى

ياڭ بۇكاي

ياڭ بۇكاي، 1894 - جىلى سىچۇان ولكەسى بىڭشان اۋدانى لوشى اۋىلىنىڭ ياڭجىيا دەگەن جەرىندە دۇنيەگە كەلگەن. 1919 - جىلى ۇ يۇيچاڭ جولداسىنىڭ بايلىنىس جاساۋىمەن، ياڭ بۇكاي مەنچىنانان تولىمدى بولپ ۇتەپ، سىتەي جۇرۇپ وقۇعا فرانسىياعا اتانادى. 1922 - جىلى ياڭ بۇكاي ەۋروپا- داعى كوممۇنىستىك جاستار وداعى ۇيىمىنا قاتناسادى، 1923 - جىلى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنا مۇشە بولادى.

1925 - جىلى 3 - ايدا ياڭ بۇكاي شاڭجيايغا قايتىپ كەلىپ، بۇقارا يىپەريالىزمگە قارىسى تۇرىپ، وتاندى ۇسۇيدى بەلسەنە ۇگىتەيدى. كەيىن توڭگەر سى اۋقىمىنىڭ قاۋىرت دامۇى سەبەبىتى، پارتيا ورتالىق كومىتەتنى ياڭ بۇكايدى ۇ يۇيچاڭ قاتارلىلاردىڭ جۇڭگو - فرانسىيا داشۇەسىن قۇرۇنا كوشەكتەسۇگە سىچۇانغا جىبەرىپ، وقۇ - اعارتۇ ئوبولىمىنىڭ باستىعى مىندەتن اتقارپ، كۇندەلىكى قىزمەتنى جالىپ بەتتىك ئىپىر جاقىتى ەتەدى.

1926 - جىلى 2 - ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى جۇڭجىڭ ايماقىنىڭ پارتكوم قۇ- رىلىپ، ياڭ بۇكاي وقۇ - اعارتۇ كومىتەتنىڭ مۇشەبى مىندەتن اتقارادى. سول جىلى كوكىتەمدە ياڭ بۇكاي بىڭشانداى اۋىلغا قايتىپ، ياڭجىيايادا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيا- سىنىڭ بىڭشان اۋدانىداى تۇڭغەشى ۇيىمى — جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى بىڭشان يا- چەيكاسىن قۇرادى. 1926 - جىلى 3 - ايدىڭ 2 - كۇنى سىچۇان ولكەسىندەگى كوممۇنىستىك پارتيا باشلىق ەتكەن تۇڭغەشى اۋداندىق دىقاندان ۇيىمى ياڭ بۇكايدىڭ اۋىلىندا قۇرلادى. 1927 - جىلى دەيىن بىڭشان اۋدانىنان جىيىنى ئىپىر اۋداندىق دىقاندان ۇيىمى، 22 رايوندىق دىقاندان ۇيىمى، 64 اۋىلدىق دىقاندان ۇيىمى قۇرىلىپ، مۇشەلەرى 10 مىڭغا تايىيدى.

1927 - جىلى 3 - ايدىڭ 31 - كۇنى ياڭ بۇكاي جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى جۇڭجىڭ ايماقىنىڭ پارتكومنىڭ داچىياڭادا اشقان يىپەريالىزمگە قارىسى تۇرۇ بۇقارالىق جىنا- لىسنا قاتناسادى. جىناسىل جۇڭجىڭدە تۇراتىن مىللىتارىستەردىڭ قاندى قىرغىنداۋىنا ۇشراپ، 1000نان استام ادام اتىپ وتىرىلەدى نەمەسە جارالانادى، ياڭ بۇكايدىڭ باسى جارالانادى. 15 - شىلدە توڭگەر سىكە قارىسى ساياسى وزگەرىستەن كەيىن، ياڭ بۇكاي مەن زىن بايگى، شا دىڭ شاڭجيايغا بارىپ شىنكىن كىتابخانىسنى قۇرىپ، «فىلوسوفىيالىق قاعىدا» سىياقتى نەشە 10داعان نازاربالىق كىتابتى اۋدارىپ باسپادان شىعاردى. ول تاغى «20 - عاسىر جۇرنالى» ن شىعاردى ارى جۇرنالدا ماركسىزمىدى ۇگىتتەيتىن نازاربالىق ماقالالار جارىيالايدى.

جاپون شاپقىنشىلارنا قارىسى سوعىس بۇرق ەتە تۇسكەننەن كەيىن، ياڭ بۇكاي سىچۇانغا قايتىپ كەلىپ، مادەنىيەت، وقۇ - اعارتۇ سالاسىندا جانە سىچۇان ارىياسىنىڭ جو- عارى جىگىندە بىرلىكسپ قىزمەتمەن اينالسادى. 1940 - جىلى ول «خۇاشى گازەتى» نە باسماقالا جازا باستايدى، 1942 - جىلى ۇسىنىس بوينشا باس قالامگەر بولپ، ئلگەرىندى - كە- يىندى نەشە ئۇز ماقالا جازادى. جاقىندارنىڭ قالاڭدىق قانجاردى قاداعانغىدى قويد- ساڭشى دەپ ايتقان اقسىلنا، ول: ”ماقالا مەنىڭ قارۇم، ئۇزى جوق قارۇدىڭ كەرەگى نە؟“، - دەپ جاۋاپ بەردەدى. 1945 - جىلى 5 - ايدا «خۇاشى گازەتى» گومىنداڭ ۇكەم- تى جاعىنان توقتاتىلىپ جابىلادى.

1944 - جىلى ياڭ بۇكاي جۇڭگو دەموكراتىيالىق وداعىنا قاتناسادى ارى دەموكراتىيالىق وداق ورتالىق كومىتەتنىڭ مۇشەسى جانە دەموكراتىيالىق وداق سىچۇان ولكەلىك ياچەيكاسى ۇكت بولمىنىڭ باستىعى بولپ سايلانادى. 1946 - جىلى 5 - ايدا دەموكراتىيالىق وداق ۇيىمداست- رىپ جۇرگىزگەن، جاڭ لان مەكەمە باستىعى بولغان «مىنجۇڭ گازەتى» شىعارىلدى، ياڭ بۇكاي باس دىرەكتور، قوسىمشا باس قالمگەر مىندەتن ەتەيدى. جۇ نىلاي «مىنجۇڭ گازە- تى» نىڭ تۇڭغەشى سانىنا ”دەموكراتىيا اتوبىشى“ دەگەن ارناۋ سوز جازادى. بۇل گازەت دە- موكراتىيالىق بىرلەسكەن ۇكەت قۇرۇ قۇتناماسى بەلسەنە ۇگىتەپ، جىياڭ جىشەشا، امەرىكا قۇرما شتاتلارنا تۇى ايقىن تۇردە قارىسى تۇرادى، گازەت شىعەپ نە بارى 2 جارىم ايدان كەيىن امال- سىزدان توقتاتىلادى. ياڭ بۇكاي اسلىگى رەداكسىيا قىزمەتكەرلەرنە باشلىق ەتەپ «جاستار الە- مى» ن جانە «داۋىر قولجازىسى» ن شىعارىپ، شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ شولۇلارى مەن باسقا گازەت - جۇرنالدارداى العاباسار ماقالالاردى كوشىرىپ جارىيالاپ وتىردى.

1947 - جىلى 6 - ايدىڭ 2 - كۇنى تاڭ سارەدە، كومىنداڭ تىڭشىلارى ياڭ بۇكايدىڭ تۇرار- جاينى ئاركەيدى ارى ونى چىڭدۇداى ساياسى قىلىسكەرلەر لاگەرى — جىياڭجۇن يامىن تۇرمەسىنە قاپاپ تاستايدى. تۇرمەدە ياڭ بۇكاي جاۋعا استە باس يەيدى، جاۋ وعان رايىغى- نان قايتۇ خاتىن جازساڭ بوساتامىز دەگەن شارىت قوبىغان كەزدە، ول: ”ئىپىر ارپ تە جاز- بايمىن، ەل قازىر اتىپ تاستامىڭدار دا جازبايمىن. ولگەننەن قورقپايىمىن! كىم ولمەيدى بۇل دۇنيەدە؟ ولسم دە تاۋعا تۇرارلىقتى ۇلۇم كەرەك“، - دەپ قاناڭ توتىارس جاسايدى.

1949 - جىلى 12 - ايدىڭ 7 - كۇنى ئۇن ورتانسىندا، 55 جاستاعى ياڭ بۇكاي تۇرمە- دە بىرگە جاتقان 30 نەشە سەرىگىمەن بىرگە گومىنداڭ تىڭشىلارى جاعىنان چىڭدۇدىڭ تۇڭجۇيىمىن قاچپاسى سىرتىنداى شى ارچاۋعا تىرىدەي كولىمەدى ... قازىر قاھارماننىڭ اۋلى لوشى قالاشى ياڭ بۇكايدى ەسكە لۇ ۇشۇن لوشى قا- بىرستانىن سالىپ، ونى تۇتاس اۋداننىڭ وتانىشلىدىق تارىيە بازاسىنا اينلدىردى. ار جولعى چىڭجىڭدە، 4 - مامىر كەزىندە، لوشى قابىرستانىنداى ياڭ بۇكاي سىياقتى قۇربانلاردىڭ قابرى الدىندا، قاتار - قاتار تىزىلگەن يوپىنەرلەر، وداق مۇشەلەرى، كادىرلار، جۇمىشى - قىزمەتشىلەر، جاي بۇقارا نەمەسە قابىر سىبىرىپ، ازا ئىپىلدىرىپ، نەمەسە سەرت بەرۇ سالتىن وتكىزىپ، نەمەسە پارتىياعا، وداققا كىرگەن كەزدەگى سەرتتەرن قايتا ەسكە ئۇسى- رىپ، بىڭشان حالقىنىڭ جۇرەگىنەن ماڭگى وشەيتىن توڭگەر سىتىك قۇربانلاردى ئتۇرلى فورمالارمەن ەسكە ئۇسىرەدى.